

Miljø-
direktoratet

Om Norges innspill til revidert avløpsdirektiv

Norsk Vanns fagtreff 16. mars 2023

Rita Vigdis Hansen, Miljødirektoratet

Disposisjon

- Kort om eksisterende avløpsdirektiv og status for Norge
- Revisjonsprosessen
- Nytte og kostnader ved forslaget
- Innspill fra Norge til Europakommisjonen på deres forslag
- Veien videre

Avløpsdirektivet

- Vedtatt i 1991
- Hensikt: Sikre oppsamling og rensing av avløpsvann i urbane tettbebyggelser
- Virkeområde: Tettbebyggelser over 2000 pe med utslipp til ferskvann, tettbebyggelser over 10 000 pe med utslipp til sjø
- Standard minimums renskrav: Sekundærrensing
- Unntak fra krav om sekundærrensing for utslipp til gode sjøresipienter, ga mulighet for kun primærrensing
- Resipienter følsomme for eutrofi: Tertiærrensing – fosfor og/eller nitrogenfjerning

Status oppfølging av eksisterende direktiv

- Norge oppfyller dagens direktiv med kun 34 %
 - Gjennomføringen i norsk regelverk kun delvis fram til vesentlig endring for sekundærrensing (følsomt/normalt område)
 - Kun 15 % av avløpsanlegg med krav om primærrensing kan dokumentere at de oppfyller kravene (mindre følsomt område)
 - Totalt sett er det bare 1/3 av alle avløpsanlegg som oppfyller alle krav
- Ca 170 tettbebyggelser og 330 avløpsanlegg er omfattet, tilsvarende om lag 70 % av befolkningen

Revisjonsprosess

- 2017-2019: Evaluering av eksisterende direktiv
- Mars 2020 ba Parlamentet Kommisjonen starte revisjonen
- Temavise workshop/webinarer for alle berørte parter, siste i oktober 2021, ingen fysiske TAC møter
- Høring av mulige veivalg vår/sommer 2021
- Innspill fra Norge til veikartet i desember 2017
- Innspill til evalueringen (questback) oktober 2018
- Deltok på fysisk TAC møte mai 2019
- Har deltatt på alle workshop og webinarer ifm. revisjonen
- Skriftlige innspill underveis
- Innspill til høringen 2021

The European Green Deal

Nytte og kostnader - Miljødirektoratets vurdering av forslaget til revidert avløpsdirektiv

Miljø- og helsenytte

Mer rensing har en positiv miljøgevinst

- Oppnår generelt bedre vannkvalitet, noe som bedrer mulighetene for bruk med lavere helserisiko for dyr og mennesker
- Reduserer tilførsler av miljøgifter og mikroplast til nordområdene og med havstrømmene
- Reduserer risiko for eutrofi og ofte nødvendig for å reparere for inntrådt eutrofi
- Eutrofi (overgjødsling) er et økende problem i Norge, også i kystvann – algeoppblomstring, oksygenmangel, endret biologi

Samfunnsnytte

- God infrastruktur avløp – viktig for å bli et bærekraftig samfunn
- Velfungerende økosystemtjenester
- Utvikling av nye arbeidsplasser, boligområder, hyttefelt o.l. kan stoppe opp der gode kommunale avløpssystemer mangler
- Bedret vannkvalitet kan gi reduserte kostnader til rensing av drikkevann

Samfunnsnytte (2)

- Små lokale bedrifter er ofte avhengig av påslipp til kommunalt ledningsnett og renseanlegg (avløpssystem)
- Store bedrifter med utslippskrav kan spare penger dersom deres industriavløpsvann kan behandles helt/delvis i kommunens renseanlegg
 - slipper å etablere egne fullskala renseanlegg

EU kommisjonen har beregnet kostnader

- EU kommisjonen har hatt konsulent til å beregne kostnader og nyttegevinst for hvert medlemsland
- Alle beregninger viser nyttegevinst vesentlig større enn kostnadene
- En del nytte er ikke prissatt, som fordeler for biologisk mangfold av bedre vannkvalitet, reduserte utslipp av mikroplast mv.

Kostnader – Norske forhold

- Kommisjonen har ikke beregnet kost-nytte for Norge, men ingen grunn til å tro at konklusjonen hadde blitt vesentlig annerledes
- Kommunal avløpssektor har store etterslep i fornying av både ledningsnett og renskapasitet, dvs. mye investering må uansett skje

Innspill pr. 12. mars 2023

Norges utgangspunkt

- Ikke EU medlem, men EFTA-land
- Faglig begrunnelse for endringer som også kan ha betydning for medlemsland
- Særnorske forhold
- Dårlig oppfyllelse av eksisterende direktiv

Kilde: EEA, tidligere kartversjon

Norges innspill - generelt

- Støtter revisjonen og moderniseringen av avløpsdirektivet
- Forslaget er på linje med Norges høye miljøambisjoner
- Peker på tidligere innspill som ikke er reflektert i forslaget til revidert avløpsdirektiv

Norske forhold

- Lav befolkningstetthet
- Lang kystlinje og fjell som dekker halvparten av Norges areal (fastland)
- Omtrent 1/5 av norske innbyggere bor i landlige og spredt bosatte områder
 - Usikker til negativ befolkningsvekst i slike områder
- Topografiske forhold begrensende for samarbeid mellom kommuner/tettsteder
- Kaldt klima
- Nasjonalt avløpsregelverk som dekker *alle* utslipp

Norges innspill - utvidet virkeområde

- Norge støtter ønsket om å redusere utslippene av urensset avløpsvann og mer ambisiøs rensing av hensyn til helse og miljø
- Foreslår å begrense utvidelsen av direktivet nå på 2000 pe til både ferskvann og marine vannforekomster, resten reguleres nasjonalt
- Begrunnelse:
 - En utvidelse fra 2000 pe og lavere kan føre til at kostnadene overskrider miljøgevinsten (pga. norske forhold)
 - Viktig å prioritere de største utslippene først som gir størst miljønytte, fare for mangel på konsulenter, entreprenører og utstyrsleverandører

Norges innspill - IAS

- IAS: «Individual and another appropriate systems»
- Ber Kommisjonen avklare hva som ligger i dette begrepet
 - Kun enkelthus løsninger?
 - Eller alle private avløpsløsninger?
- Foreslår at kun IAS som behandler utslipp fra tettbebyggelser over 2000 pe inkluderes i revidert direktiv
- Foreslå fortsatt nasjonal regulering av IAS fra tettbebyggelser mindre enn 2000 pe

Norges innspill - frister til bekymring

- Å få på plass mer ambisiøs rensing av urbant avløpsvann vil koste
- Viktig å få nok tid til å sikre at gode og kostnadseffektive løsninger kan velges i alle land
 - Nok tid til å gjennomføre risikovurderinger på en avklart og enhetlig måte
 - Nok tid til at myndighetene kan rekke å stille krav om bedre rensing
 - Nok tid til at kommunene/private operatører kan få prosjektert og bygd nye eller tilpassede renseløsninger
- Tettbebyggelser mellom 2000 og 10000 pe med utslipp til sjø (mindre følsom) har tidligere ikke vært omfattet av direktivet – 2027 all for kort frist, nye renseanlegg må antagelig bygges

Norges innspill - manglende overgangsfrist for tettbebyggelser med primærrenssekraft

- Peger på at Norge har benyttet seg av et lovlig unntak i eksisterende direktiv for utslipp til kysten fra Lindesnes til Grense Jakobselv
- Uten en særskilt overgangsfrist vil disse måtte minst oppfylle krav til sekundærrensing med en gang direktivet er vedtatt og tatt inn i EØS-avtalen
- Foreslår utsatt frist tilsvarende frist for tertiærrensing, som 2035

Norges innspill - kvartærrensing

- Norge støtter forslaget om mer rensing for å redusere spredning av mikroforurensning til det akvatiske miljø
- Norge støtter at kostnadene ved dette skal belastes produsenter (og importører)
- Peker på viktigheten av at finansieringsordningen må være på plass før rensetrinnet prosjekteres og bygges

Norges innspill - energieffektivisering m.m.

- Norge støtter forslaget om økt fokus på energieffektivisering
- Peker på mulig målkonflikt ved å både innføre mer sekundærrensing og nitrogenfjerning samtidig som sektoren skal bli mer energieffektive
- Løfter fram utfordringer med kaldt klima som felles for Norden
- Peker på at det i Norge ikke har gassnett, og ikke fjernvarmenett over alt
- Kravene bør åpne for unntak der det ikke er kostnadseffektivt å behandle slam i biogassanlegg

Veien videre

Prosesen i EU

- KLD vil følge prosessen i EU og søke å finne likesinnede land for å vurdere om det er grunnlag for å støtte opp under videreutvikling av direktivet i tråd med norske interesser.
- Arbeidet vil legge et viktig grunnlag for ev. senere tilpasningstekst og/eller forsinket gjennomføring.

Mens vi venter...

- Nye renskrav og konsekvenser nå?
- Oppgradering av ledningsnett
- Få bedre oversikt over overløp – nytt i rapporteringsskjema i Altinn fra og med rapporteringen for 2022
- Identifisere resipienter som kan utløse utvidede renskrav
 - Hva har vi av data? Er Vann-nett oppdatert?
- Kunnskap om mikroforurensning i norsk avløpsvann
- Samarbeid med helsemyndighetene om helserelevante krav

Miljø-
direktoratet